

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

**за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на
физическите лица**

(обн., ДВ, бр. 95 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 52, 64 и 113 от 2007 г., бр. 28,
43 и 106 от 2008 г. и бр. 25, 32, 35 и 41 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1, буква „а“ думите „независимо от датата на придобиване на имота“ се заменят с „ако между датата на придобиването и датата на продажбата или замяната са изминали повече от 3 години“.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Не се смята за доход полученото имущество по наследство, завет и дарение, както и полученото имущество, реституирано по реда на нормативен акт.“

3. Създава се нова ал. 4:

„(4) Не се определя данък към датата на придобиване на акции и дялове, които са получени срещу направени непарични вноски в търговски дружества.“

4. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея думите „ал. 1 и 2“ се заменят с „ал. 1, 2 и 4“.

§ 2. В чл. 22, ал. 1, т. 3 след думите "Център "Фонд за лечение на деца" се поставя запетая и се добавя "Център "Фонд за асистирана репродукция" и/или Център "Фонд за трансплантация".

§ 3. Член 22а се отменя.

§ 4. В чл. 23 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думите „ТЕЛК/НЕЛК“ се заменят с „ТЕЛК/ДЕЛК/НЕЛК“.

2. Точка 5 се отменя.

§ 5. В чл. 24, ал. 2, т. 8 думите „чл. 82, ал. 3“ се заменят с „чл. 82, ал. 5“.

§ 6. В чл. 33, ал. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 5 накрая се поставя запетая и се добавя „когато вноската има за предмет имущество, доходите от продажбата или замяната на което са необлагаеми по смисъла на чл. 13, ал. 1 към датата на вписване на вноската в търговския регистър“.

2. Създава се т. 9:

„9. документално доказаната цена на придобиване на имуществото – предмет на непарична вноска в търговско дружество – в случаите на продажба или замяна на акции и дялове, получени за направени непарични вноски в търговско дружество, с изключение на случаите по т. 5.“

§ 7. Създава се чл. 37а:

„Преизчисляване на окончателен данък по чл. 37

Чл. 37а. (1) Чуждестранно физическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, има право да избере да преизчисли окончателния данък за доходите по чл. 37. Когато чуждестранното лице избере да преизчисли окончателния данък, преизчислението се извършва за всички придобити от лицето доходи през годината, подлежащи на облагане с окончателен данък по чл. 37.

(2) Когато чуждестранното лице избере да преизчисли окончателния данък за доходите по чл. 37, преизчисленият данък е равен на данъка върху общата годишна данъчна основа или на данъка върху годишната данъчна основа по чл. 28, който би бил дължим за тези доходи, в случай, че те са придобити от местно физическо лице. Когато чуждестранното лице е извършило разходи, свързани с доходите по изречение първо, за които би бил дължим данък върху разходите по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане, в случай че те са били извършени от местно физическо лице, с този данък се увеличава сумата на преизчисления данък.

(3) Когато размерът на внесенния окончателен данък за доходите по чл. 37 превишава размера на преизчисления данък по ал. 2 за същите доходи, разликата подлежи на възстановяване до размера на окончателния данък по чл. 37, който чуждестранното лице не може да приспадне от дължимия данък върху тези доходи в държавата, където лицето е местно за данъчни цели.

(4) Изборът за преизчисляване на окончателния данък по чл. 37 се упражнява чрез подаване на годишната данъчна декларация по чл. 50. В данъчната декларация се включват и всички други доходи, подлежащи на деклариране от чуждестранното физическо лице.

(5) Възстановяването на данък по ал. 3 се извършва по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(6) Алинеи 1-5 не се прилагат в случаите, когато чуждестранното лице е местно лице за данъчни цели на държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, която не е държава – членка на Европейския съюз, с която Република България:

1. няма влязла в сила спогодба за избягване на двойното данъчно облагане, или

2. има влязла в сила спогодба за избягване на двойното данъчно облагане, в която не е предвидено:

а) обмен на информация, или

б) сътрудничество при събирането на данъци.”

§ 8. В чл. 43, ал. 9 думите „ТЕЛК/НЕЛК” се заменят с „ТЕЛК/ДЕЛК/НЕЛК”.

§ 9. В чл. 50 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. предоставените/получените парични заеми, както следва:

а) предоставените през данъчната година парични заеми, ако размерът им общо надхвърля 5000 лв.;

б) непогасените към края на данъчната година остатъци от предоставени през същата и през предходни данъчни години парични заеми, ако размерът на тези остатъци общо надхвърля 5000 лв.;

в) получените през данъчната година парични заеми, ако размерът им общо надхвърля 5000 лв., с изключение на получените кредити, предоставени от кредитни институции по смисъла на Закона за кредитните институции;

г) непогасените към края на данъчната година остатъци от получени през същата и през предходни данъчни години парични заеми, с изключение на получените кредити, предоставени от кредитни институции по смисъла на Закона за кредитните институции, ако размерът на тези остатъци общо надхвърля 5000 лв.”

2. В ал. 2 накрая се добавя „и в случаите по чл. 37а”.

§ 10. Наименованието и чл. 51 се изменят така:

„Подаване на годишен отчет за дейността

Чл. 51. (1) Лицата, извършващи стопанска дейност като търговци по смисъла на Търговския закон, включително едноличните търговци, заедно с годишната данъчна декларация представят и годишен отчет за дейността.

(2) Годишен отчет за дейността не подават лицата по ал. 1, за които са изпълнени едновременно следните условия:

1. не са извършвали дейност през данъчната година;
2. не са отчетели за данъчната година приходи или разходи съгласно счетоводното законодателство."

§ 11. В чл. 52 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея:
 - а) в т. 1 думите „когато работодателят по основното трудово правоотношение“ се заменят с „когато към 31 декември на данъчната година лицето има само един работодател и той“;
 - б) в т. 4 накрая се поставя запетая и се добавя „с изключение на случаите по чл. 37а“.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Независимо от обстоятелствата по ал. 1, местните физически лица са задължени да подават годишна данъчна декларация в случаите по чл. 50, ал. 1, т. 5.“

§ 12. В чл. 54, ал. 1 думите „местното физическо“ се заменят с „физическото“.

§ 13. В чл. 58 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в изречение първо думата „платен“ се заменя с „внесен“, а в изречение второ след думата „подадена“ се добавя „или подлежи на подаване“.

2. Създава се ал. 2:

„(2) По искане на чуждестранното лице удостоверението за внесен данък върху общата годишна данъчна основа и/или за внесен данък върху годишната данъчна основа по чл. 28 се издава поотделно за отделните видове доходи по чл. 8 освен в случаите, когато доходът е реализиран чрез определена база.“

§ 14. В чл. 66 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създава се ал. 2:

„(2) Надвнесен данък или недължимо платени суми за данъци за доходи по чл. 37, ал. 1, т. 1-9 и чл. 38, придобити от чуждестранни физически лица, се възстановяват от териториалната дирекция на Националната агенция за приходите, в която подлежи на внасяне данъкът за дохода на лицето.“

3. Създава се ал. 4:

„(4) Надвнесен данък или недължимо платени суми за данъци за доходи по чл. 37, ал. 1, т. 10-12 и чл. 38, придобити от чуждестранни физически лица, се възстановяват от

териториалната дирекция на Националната агенция за приходите, в която подлежи на внасяне данъкът за дохода на лицето."

§ 16. В чл. 73, ал. 4 се създава изречение второ:

"При прекратяване с ликвидация или с обявяване в несъстоятелност на предприятие справка по ал. 1 се предоставя в сроковете и по реда за подаване на данъчната декларация по чл. 162 от Закона за корпоративното подоходно облагане."

§ 17. Създава се чл. 80а:

"Чл. 80а. (1) Физическо лице, което като е задължено, не декларира или невярно декларира информацията по чл. 50, ал. 1, т. 5, се наказва с глоба или с имуществена санкция в размер 10 на сто от недеklarираните или невярно декларираните суми.

(2) При повторно нарушение глобата или имуществената санкция по ал. 1 е в размер 15 на сто, ако лицето не подлежи на по-тежко наказание."

§ 18. Член 83 се изменя така:

"Чл. 83. (1) Лице, което не изпълни задължението си по чл. 51, ал. 1 за представяне на годишен отчет за дейността или не го представи в срок, се наказва с глоба или с имуществена санкция в размер до 500 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 глобата или имуществената санкция е в размер до 1000 лв."

§ 19. В § 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните допълнения:

1. В т. 26 се създава буква „и“:

"и) правоотношенията, независимо от основанието за възникването им, със съдружници и член-кооператори, както и с акционери, притежаващи повече от 5 на сто от капитала на акционерното дружество, за полагане на личен труд в дружествата и кооперациите, в които те са съдружници, член-кооператори или акционери."

2. Създават се т. 52 и 53:

"52. „Основно трудово правоотношение" е трудовото правоотношение по т. 26, което е възникнало първо по време.

53. „Годишен финансов отчет за дейността" е отчет по чл. 20, ал. 4 от Закона за статистиката."

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 20. Когато доход по § 1, т. 26, буква „и" от Допълнителните разпоредби е начислен, но неизплатен до 31

декември 2009 г., размерът на дължимия авансов данък се определя по реда на чл. 42 на базата на месечната данъчна основа, определена от изплатения през съответния месец доход.

§ 21. Параграф 10 се прилага и по отношение на годишния отчет за дейността за 2009 г. Годишни финансови отчети за 2009 г. и одиторски доклади към тях не се подават в Националната агенция за приходите.

§ 22. Законът влиза в сила от 1 януари 2010 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на
2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Щецка Цачева)

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица

Направените в законопроекта предложения за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) са насочени към постигането на две основни цели. Една част от предложенията уреждат установеното през годината противоречие между разпоредби в българското данъчно законодателство и правото на Европейския съюз. С други се цели прецизиране разпоредбите на закона относно облагането доходите на физическите лица.

- За изпълнение на задълженията на Република България по чл. 49 и 56 от Договора за ЕО и по чл. 36 и 40 от Споразумението за Европейското икономическо пространство е предложено допълване на разпоредбите на ЗДДФЛ. С въведените разпоредби се дава право на чуждестранните физически лица - местни на държавите членки, да приспадат разходите, свързани с придобитите доходи от източник в България, подобно на местните за България физически лица. Предложената промяна е в изпълнение на поетите от страната ангажименти във връзка с Нарушение № 2007/4881 на Комисията на Европейската общност.

- Във връзка с проблемите, на които се натъкват органите по приходите при осъществяването от тях проверки и ревизии на физически лица, свързани с доказване произхода на средствата, както и предвид необходимостта от наличието на предварителна информация за извършването на контролните действия, със законопроекта е предложено въвеждане на деклариране на предоставени и получени парични заеми, с изключение на получените кредити, предоставени от кредитни институции по смисъла на Закона за кредитните институции, ако заемите общо надхвърлят 5000 лв. (годишно или като остатък в края на годината).

В продължение на няколко години при извършване на контролни действия от приходната администрация по отношение на физически лица е установено, че най-често използваната форма за оправдаване и прикриване на недеklarирани доходи е получаването на заеми от други лица. В почти всички случаи лицата твърдят, че са получили заемите в брой, обикновено няма договорена лихва или ако има такава, тя реално не се изплаща, като много често се декларират или много големи суми по един заем, или множество на брой заеми с по-малки суми.

От гледна точка на данъчното законодателство получените заеми от физическите лица не представляват облагаем доход и не подлежат на деклариране пред Националната агенция за приходите (НАП). Действителността на заемите се анализира и преценява от приходните органи,

които в рамките на своите правомощия проверят не само дали лицето заемодател притежава сумата (дали е имал средства да предостави заема), а също така и на колко други лица то е предоставило заеми, както и дали сумите са реално предадени на заемополучателя и дали наличните суми не са използвани за други цели, като тази проверка евентуално може да продължава и назад по веригата при деклариране на други заеми от страна на проверяваното лице. В много случаи обаче цитираните проверки са практически невъзможни поради недоброръчност от страна на проверяваното лице, невъзможност да се проверят всички реални разходи и плащания на проверяваните лица с цел да се докаже безспорно, че паричните средства не са използвани за други цели, наличие на банкова тайна, която по време на проверките не може да бъде разкрита, възможност да се използват редица необлагаеми доходи за „доказване” произхода на парите за отпускане на заем, липса на нормативна разпоредба, която да регулира разплащанията в брой.

Въз основа на наличните в НАП данни за декларирани от лицата заеми и тяхната съпоставка със статистически данни от дирекция „Управление на риска” при НАП е извършен анализ на риска от деклариране на привидни заеми, при който е установено следното:

- Налице е огромно разминаване между изчисления среден заем, даден от едно ревизирано/проверено физическо лице по данни от НАП, и средния заем по официални статистически данни (35 878 лв. спрямо едва 59 лв. средно за година);

- Относителният дял на действителните заеми е в рамките едва на 1,58 – 4 на сто от всички заеми;

- Общата стойност на недействителните заеми за разглеждания при анализа 9-годишен период е в размер 2 691 636 063 лв.

- В национален мащаб рискът се проявява средно при 3268 лица на година (лица, прикриващи облагаем доход чрез фиктивни заеми), които представляват 30,74 на сто от всички физически лица, за които НАП предприема контролни действия за една година.

- Рискът се характеризира с високи загуби за бюджета.

- Съществуването на риска е пряко обвързано със съществуването и размера на скритата икономика у нас и води както до спадане на доверието на клиентите на НАП, така и до спадане на доверието на Европейския съюз към България като цяло. Наличието на укрити доходи, прикривани чрез привидни заеми, води до реалната възможност да се „захранва” скритата икономика с нови „сиви” парични ресурси, а оттам и до задържане на дела ѝ в значителен размер спрямо brutния вътрешен продукт.

Въведеното деклариране на заемите е в изпълнение на т. 33 от Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на

съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност за периода септември – декември 2009 г., одобрен с решение на Министерския съвет от 9 септември 2009 г.

- Подаване в НАП на годишен отчет за дейността, вместо годишен финансов отчет

В законопроекта е предвидено премахване на изискването за подаване в НАП на годишен финансов отчет. Вместо него предприятията следва да подават в НАП годишен отчет за дейността (екземпляра за статистиката).

С предложената промяна се цели годишният отчет за дейността да се подава пред един орган, с което да се постигне намаляване на административната тежест и икономия на ресурси за предприятията. В резултат на направената промяна НАП ще се възползва от електронната система и създадената организация в Националния статистически институт с оглед събирането и въвеждането на данните от годишния финансов отчет в електронен вид. Обработените в електронен вид годишни отчети за дейността са надежден източник на информация за извършване на селекция във връзка с упражняване на контролните функции на НАП. Приходната администрация ще продължи да е в състояние да извършва превантивен контрол относно подаването на годишния финансов отчет, който се включва в годишния отчет за дейността. В резултат на предложените промени се очаква да се повиши броят на статистическите единици, които изпълняват задължението си за подаване на годишните отчети за дейността.

- С оглед прецизиране на съществуващите разпоредби по отношение на данъчното третиране на някои доходи са предложени следните изменения:

- Предложено е въвеждане на минимален срок на притежаване на имота 3 години във връзка с необлагането на дохода от продажба или замяна на имота, който служи за задоволяване на жилищните нужди на лицето и неговото семейство. Действащата разпоредба на закона допуска продажбата, от която доходът е необлагаем, да се осъществи дори още в същия ден, в който е закупен имотът. Това позволява разпоредбата да се използва с цел заобикаляне на данъчното облагане, независимо от установеното в закона изискване необлагането да се отнася само за доходи от сделки, които не са част от търговска дейност. Условието имотът да е притежаван определен брой години ще гарантира, че сделката е инцидентна и не може да се квалифицира като спекулативна или сключена с намерение да се избегне плащането на данъци.

- В действащия закон при определяне на облагаемия доход от продажба или замяна на акции или дялове, получени срещу направена непарична вноска, във всички случаи се приспада непаричната вноска, вписана в акта за учредяване на търговско дружество, съответстваща на продадените или на заменените акции и дялове. В законопроекта този начин на определяне на облагаемия доход се запазва само за случаите, когато вноската има за

предмет имущество, доходите от продажбата или замяната на което са необлагаеми по закона към датата на вписване на вноската в търговския регистър. В останалите случаи от продажната цена се приспада документално доказаната цена на придобиване на имуществото - предмет на непарична вноска в търговско дружество. С предложената промяна се постига изравняване на данъчното облагане между сделки с еднакъв краен резултат, т.е. хоризонтална справедливост при облагането, с което се цели да се избегне влиянието на данъчното облагане при предприемането на действия за сключване на сделки с имущество на физически лица.

- Правоотношенията, независимо от основанието за възникването им, със съдружници и член-кооператори, както и с акционери, притежаващи повече от 5 на сто от капитала на акционерното дружество, за полагане на личен труд в дружествата и кооперациите, в които те са съдружници, член-кооператори или акционери, са дефинирани като трудови правоотношения за целите на данъчното облагане. Предложението отново е насочено към постигане на равно данъчно третиране на подобни по своя характер доходи. Независимо че основанието за възникване на правоотношенията с така посочените лица не е Кодексът на труда, това правоотношение не предполага осъществяването на независима стопанска дейност от данъчно задълженото лице предвид участието на лицето в дружеството. Във връзка с това такъв тип правоотношения се доближават по своята характеристика до трудовите правоотношения, поради което при формиране на данъчната основа не се налага приспадане на нормативно признати разходи. Съществуващата възможност в тези случаи данъчното облагане на доходите да се извършва с приспадане на нормативно-признати разходи е необоснована и поставя избора на такова правоотношение в привилегировано положение, което оказва влияние както върху размера на дължимите данъци, така и върху вноските за осигуряване.

- Предложена е отмяна на данъчното облекчение за млади семейства, което се изразява в намаляване на основата за облагане с данък с направени през годината лихвени плащания по ипотечен кредит при определени условия. Във връзка с облекчението са образувани преписки в Комисията за защита от дискриминация за наличие на дискриминация по признаците възраст и семейно положение. Наред с това съществуващите разпоредби не са прецизни, което ще затрудни прилагането им.

- Направени са и предложения за промени в закона относно декларирането и внасянето на данъците за постигане на по-голяма яснота при прилагане на разпоредбите и за по-лесно администриране на приходите в бюджета. Във връзка с това е предложен и ред за подаване на справка за изплатени доходи на физически лица в случаите на прекратяване с ликвидация или с обявяване в несъстоятелност на предприятие.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

